

Beyond Gillette.

*“The third blade is invisible.
It belongs to me.”*

FERDINANDO FREGA
— NANDO THE SCRIBE —

THE GILLETTE QUADRILOGY • VOLUME IV

NAPLES-POST.COM

ПО ТОЙ БІК GILLETTE

THE COMPANY · 12

Четвертий том квадрилогії Gillette: менеджер, якого найняли керувати неаполітанською похоронною компанією і який зрештою прописує мерцям бритви Gillette; потім його власний похорон у спортивному костюмі, потойбіччя зі стійками реєстрації та процедурами адаптації, похорони п'ятьох мільярдерів, за якими він спостерігає як консультант, і останнє прохання — народитися знову в Америці, з підписом при доставці.

КОЛОФОН

Ferdinando Frega — Nando the Scribe — П'яте лезо

Піонер наративу Поведінкового кодексу. Він збудував видавничу екосистему за один долар навколо єдиної ідеї: у фінансів немає проблеми з грошима. У них проблема з поведінкою.

Відредаговано й упорядковано в екосистемі **ONEDOLLAR-STORIES**. Цифрова архітектура: **NAPLES-POST · NOASPECTTIME · ONEDOLLAR-STORIES**. Уперше опубліковано 2026 року. Набрано в чистому сучасному типографському макеті, оптимізованому для цифрового читання. Видано в США.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО

© 2026 Ferdinando Frega. Усі права застережено.

Жодну частину цього видання не можна відтворювати, поширювати чи передавати в будь-якій формі або будь-якими засобами, зокрема фотокопіюванням, записом чи іншими електронними або механічними методами, без попереднього письмового дозволу автора, за винятком коротких цитат у критичних рецензіях та деяких інших некомерційних видів використання, дозволених законом про авторське право. Несанкціоноване використання, відтворення або поширення цього твору заборонено.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Це четвертий і останній том квадрилогії Gillette.

Автор: Ferdinando Frega — Nando the Scribe.

Повна послідовність:

Том I — Три леза. Один Gillette. (2026) naples-post.com

Том II — Brand Narrative Gillette. (2026) naples-post.com

Том III — Нemoжливий Gillette. (2026) naples-post.com

Том IV — По той бік Gillette. (2026) naples-post.com

Цей том не закриває наратив. Він прибирає останню стіну.

ПЕРЕД ПЕРШИМ РІЗОМ

Більшість людей усе життя намагаються стати прийнятими системами, яких вони не будували. Корпоративними системами. Видавничими системами. Соціальними системами. Родинними системами.

Вони пристосовуються. Вони домовляються. Вони чекають на визнання.

Я ніколи не мав такого терпіння.

Моє життя сформували три леза.

Перше належало людині, яка перетворила відкинуту ідею на одне з найвпізнаваніших імен сучасної історії: **Кінгу Кемпу Gillette**.

Друге належало моєму батькові — сорок років у The Gillette Company, — який навчив мене, що дисципліна не кричить; вона калібрує.

Третє — невидиме. Воно належить мені. Воно розтинає галузі, ідентичності, країни, поразки, успіх, письмо, мовчання — і системи, які досі не знають, куди мене поставити.

Ця книжка — не оспівування успіху. Це не мемуари. Це не бізнес-посібник. Це не література, що шукає схвалення.

Це запис того, що стається, коли людина перестає питати, де її місце, і починає будувати структури, які змушують реальність її визнати.

Деякі імена продають товари. Деякі імена зникають. Деякі імена залишають сліди ще довго після того, як руки вже немає.

Це історія трьох лез. І того, чому одного імені ніколи не було досить.

РОБОТА

Робота ніколи мене не лякала і ніколи не робила нещасним. Тим, хто страждав, я жартома казав: *«Якщо тобі хочеться працювати, стрибай на мене»*. Так я виганяв із них нещастя

й показував їм, що для мене робота була лише оплачуваною розвагою.

Вони дивилися на мене й не розуміли. Я завжди усміхався, завжди був щасливий, навіть коли на папері працював по двадцять годин на добу. Втома була розкішшю, яка ще не дісталася до мене.

З часом я зрозумів чому: дід-шахтар, батько, який продавав, ніколи не зупиняючись, і я — продукт їхніх генів. Я не міг вийти іншим.

У своїх щоденних висловах, відкритих і гучних, я заявляв, що працюю на найкращу компанію у світі. Люди не розуміли, а я не міг цього пояснити. Гроші були лише наслідком щоденної вистави між театром і проблемами — перший змушував думати, другі змушували розв'язувати.

Тож я об'їхав світ, понад шістдесят п'ять країн. Моє життя консультанта й радника заповнювало кожную годину, крім ночі. Аж поки одного дня донька не попросила мене повернутися додому, до Італії.

Як я міг відмовити. Був 2020 рік. Щойно я переступив поріг, задзвонив телефон — міланський код. Жіночий голос: *«Я доктор Музоліно з MERCURY URVAL. У нас є ваше резюме. Один із наших клієнтів шукає саме такий профіль, як ваш. Коли ви вільні?»*

«Перепрошую, — сказав я, — я щойно повернувся з Південної Америки і не впевнений, що зрозумів, у чому полягає ваша робота».

Вона засміялася, блискуче, гостро, і перейшла на іспанську: *«Yo busco la cabeza por un trabajo. ¿Entiende?»* Я відповів:

«*Claro que sí*». Ми обоє засміялися.

«Коли можемо зробити відеодзвінок?» «Призначте в Zoom і надішліть мені посилання. Я пунктуальний. Я серйозний». «Ми знаємо, що ви серйозний. Ви син групи Gillette. Ми роками з ними співпрацювали. Але через нас ви ніколи не проходили». «Я не знав, що ви там працювали. Гарна нагода познайомитися зараз. Хоч би що сталося, це буде успіх».

Я поклав слухавку. Донька насупилася. «Що не так?» «Тату, ти одружений. Ти щойно зайшов і вже розмовляєш з іншою жінкою?» «Джорджо, — сказав я, — гріх стається не тоді, коли говориш. Лише тоді, коли лягаєш».

Ми засміялися.

ВІДЕОДЗВІНОК

Я з'явився добре вдягнений: поголений, чистий, годинник, блакитна сорочка, синя краватка... а внизу — лише труси-боксери. Дружина кудись переклала мої штани, а відкрити валізу, щоб дістати інші, я не міг.

Було спекотно. Чесно кажучи, я не хвилювався. Я був переконаний, що нижче пояса вона мене ніколи не побачить. Принаймні так я думав.

Дзвінок почався. Вона розповіла про компанію: неаполітанська мультинаціональна компанія, що працює по всій Європі, три філії, 176 автомобілів, майже 120 працівників. Їм був потрібен менеджер, щоб керувати каналом мерчандайзерів і відділом продажів.

Це відповідало моїм навичкам. Але коли я спитав, у якій вони галузі, вона засміялася.

«Можемо на „ти“?» «Звісно». «Я Марта». «Я Нандо».

«Вони лідери ринку в похоронному бізнесі. Їхнє гасло: *„Якщо ти помреш, твоя купівельна цінність зростає“*».

Я й оком не змигнув. Мені треба було зрозуміти, що спільного між мерчандайзерами й мерцями.

Справжню роботу підсумували так: **відповідальний за візуальне оформлення посмертної експозиції**.

Я не зрозумів. «Перепрошую, а що я маю робити?» «Ти координуєш персонал, який кладе небіжчиків у труни, вдягає їх, обмиває і стежить, щоб вони мали пристойний вигляд для родини».

«А найцікавіше — гроші, — додала вона. — Якщо погодишся, перший місяць — 12 500 євро плюс витрати. Без договору. Лише квитанція».

«Чому без рахунку-фактури?» «Слушне питання. Вони викреслили це слово зі свого словника. Більшість небіжчиків, на думку їхніх родин, стали жертвами *„fatture“* — пристріту, а не податків. Тож, будь ласка, не згадуй про фактури».

«Місце роботи?» «На твій вибір: Неаполь, Барселона, Лондон. Можеш почати через три дні».

Я подумав: усе життя я керував живими. Наскільки важко може бути з мертвими?

Ми попрощалися. Я сказав їй, що поїду до Неаполя. Подробиці вона надішле електронною поштою. Платити їй я нічого не мав.

«Чому ні?» «Сьогодні пригощаю я. Наступного разу, коли будеш у Мілані, запроси мене на вечерю. Хоч я й заміжня, на

одну ніч я стану для тебе цілком вільною».

Я підвівся, думаючи, що дзвінок скінчився. Вона ще була на зв'язку. Вона побачила мене в трусах.

Вона вибухнула сміхом. «Сподіваюся, ти не збираєшся так працювати. Вони не готові платити тобі стільки — і не готові бачити менеджера в спідньому».

ДОСТАВКА

Я прибув на Центральний вокзал Неаполя. Чоловік у чорному піджаку й кашкеті тримав табличку: **sg. FREGA MAN...
AGER.**

Де я?

Він привітався. «Спершу треба зробити доставку, потім поїдемо до штаб-квартири».

Ми сіли в Mercedes 300 CDI — похоронну версію. Моя валіза на коліщатках залишилася спереду. Ззаду місця не було: там стояла труна. Наша доставка дня.

Ми зупинилися біля помешкання небіжчика. Жінка сказала: «Ні, мертвого о цій порі тут немає. Знайдете його в номері 38. Це дванадцятий».

Не Чінечітта. Іспанські квартали. Бідність, злочинність, іронія, виживання.

Я засміявся. Я знав, що це буде неповторний досвід. Неможливо розповісти людям — вони ніколи не повірять.

За правильною адресою, перш ніж вивантажити труну, водій спитав: «Мертвий тут?» Жінка відповіла: «Свято тут».

«Але перш ніж вивантажувати, мені треба знати, чи заплатили за труну», — додала вона.

Він подзвонив у компанію. Підтвердили. Труна *reverse class*.

Я не зрозумів. У машині я спитав Паоло, водія: «Що означає reverse?»

Він подивився на мене. «Це як відновлені ноутбуки. Відновлена труна. Гарантія один рік. Ми забрали її з іншого похоронного складу, почистили, замінили оббивку, продезінфікували й повернули на ринок».

«І яка вигода?» «Родина платить пів ціни. Вони економлять. У Неаполі на таке зважають».

ШТАБ-КВАРТИРА

Придорожній будинок із величезним полем навколо. Поруч два склади. Щовечора та сама вантажівка, той самий водій, у той самий час привозили порожні труни. Це змусило мене замислитися — але не хвилюватися.

Я перевірів етикетку: *Made in Austria*. Підробка. Справжнє походження: дванадцять кілометрів звідси,

СЕКОНДІЛЬНО.

Мауріціо, власник, відвіз мене до B&V. Маленька студія, функціональна. Молода, люб'язна, огрядна покоївка-полька, яка дивилася, але не говорила.

Наступного ранку я привітався з нею польською. Вона розтанула.

Подзвонила дружина. Я не розповів їй про виставу. Лише що це серйозна робота. А я завжди віддаю все. Робота — не гра.

Ніколи не кажи селянинові, який смачний сир із грушами.

О 2:00 ночі Паоло постукав у мої двері. «Треба їхати. Доставка. Ви маєте дати вказівки щодо своєї роботи».

Ніхто так і не сказав мені, у чому моя робота.

Кілька кілометрів. Сімдесятидворічний чоловік. Серцевий напад. Його треба було вдягнути, обмити, підготувати до фотографій.

«Як нам його поголити?» — спитали вони.

«Візьміть ОДНОРАЗОВИЙ Gillette». Такого в них не було. Вони показали мені бритву Gillette, яку називали *сапою*. Де я, в біса, опинився.

Вони вже збиралися збивати піну шматком мила. «Чому ви не використовуєте піну для гоління?»

«Ми брали PRORASO. Ексклюзивна пропозиція: 600 мл за ціною 200 мл. Зекономили. Коли скінчилася, повернулися до мила».

«Підіть купіть лосьйон після гоління з лінійки EMULSIONI. Без кровообігу спирт не тримається на шкірі. А цей тримається».

Щодо одягу, родина дала весільний костюм. Той, що вдягають у два найважливіші дні в житті чоловіка: на весілля і на смерть.

Народна філософія всюди. Логіку замінює необхідність. Ось чому справжні менеджери не сидять в офісах — вони живуть на території, де дихає реальність.

Дорогою назад — ще один дзвінок. Ще один дім.
Сорокарічний чоловік, рак.

«Як нам його поголити?» — спитала нова команда.

«Підіть на ринок. Купіть MACH3 або FUSION GILLETTE.
Чоловік його віку заслуговує на комфорт без терміну
придатності, хоч би куди він ішов. І візьміть гель для гоління
Gillette. Я покажу — трохи на кінчики пальців, і він
здіймається, як збиті вершки».

Вони виконали вказівки. Родини були задоволені. І я
зрозумів: навіть пішовши з Gillette, я досі продавав їхні
товари. Я нічого не міг із цим вдіяти. Мати завжди зі мною.

НАСТУПНОГО ДНЯ

Кожен день був схожий на виставу з іншими акторами.
Живим смерть здається статичною — але це не так.

До офісу прийшла жінка. Її літня мати щойно померла. Її
прохання мене здивувало, але не шокувало.

Небіжчиці було вісімдесят три, і волосся на ногах у неї густо
відростало. Перш ніж закрити труну, донька хотіла, щоб матір
поголили.

Я відправив жіночу команду. Вони були готові використати
чоловічі бритви для жіночого ритуалу — два світи, які рідко
зустрічаються і часто стикаються.

До 90-х жінки користувалися лезами своїх чоловіків. Потім
ринок створив товари для жінок. Чому б не створити нові
культурні звички?

Я сказав Ванессі піти до найближчої крамниці й купити ОДНОРАЗОВІ AGILITÉ — ті, що ми колись продавали, — або VENUS GILLETTE, а ще піну SATIN CARE.

Усе зробили бездоганно. За сім днів компанія розв'язала свою найбільшу проблему: **інформацію**.

У суботу ввечері команди вишикувалися в чергу по зарплату. Я теж стояв у черзі. Потім вийшов із неї, пішов і повернувся додому, до родини.

Я віддав тим людям свої знання. І вирішив, що за це не слід платити. Коли щось робиться задля добра, грошам нема причини існувати.

Бо такий я є.

Nando

МІЙ ВЛАСНИЙ ПОХОРОН

Я завжди волів пропускати похорони. Пам'ятати людей такими, якими вони були, а не тим, як їх запакували й відвантажили, — це здавалося мені гіднішим. Але цього разу я не міг не прийти. Це був *мій* похорон.

Шестеро бідолах несли труну. Донька відмовилася від класичного чорного костюма й натомість вдягла мене в спортивний костюм. «Куди б ти не йшов, тобі має бути зручно», — сказала вона. Кросівки теж. І мій телефон, вправно вкладений у маленький чохол. Набір для пікніка в потойбіччі.

Катафалк був досить зручний, хоча задній лівий амортизатор потребував серйозної допомоги. На кожній вибоїні моє ліве яєчко вислизало з трусів. Світла в труні не було, тож поправити я не міг. Подих свіжого повітря в темряві вічності.

Біля входу до церкви мене поставили на чотири дерев'яні бруси. Єдине, що мене турбувало: чи правильно мене поклали, чи я скочуся, як мішок картоплі? Потім я згадав: я вже лежав на дні життя, мертвий.

Священник говорив. Трохи правди, багато вигадок. Потім парад людей, які читали щось про мене. Аж поки не підійшла стара жінка, поцілувала труну і спитала: «Можна мені поцілувати його, перш ніж ви засунете його всередину?»

Подруга підвелася й сказала: «Мій чоловік завжди просив у мене те саме, перш ніж засунути всередину. Останній поцілунок». Ахахахах.

Церемонія скінчилася. На цвинтар поїхали лише я і водій. Адреса була написана просто на труні: *цвинтар Кондера, поховальне крило, ділянка сорок п'ять, ярус 23, другий поверх, перша ніша*. Помилитися неможливо. Людство еволюціонувало: більше жодних чоловічих і жіночих секцій. Просто мерці. Ефективно.

Він доставив мене, помахав рукою й поїхав. А я подумав: *І що мені тепер робити?*

Дві пані — мертві вже кілька років — проходили повз і запросили мене на каву, поки Рада похоронного синдикату затверджувала нові правила для новоприбулих.

Мені було цікаво, але я втомився. Нова роль, новий актив, щось, чого треба навчитися, щоб світ міг сказати лише одне:

Мені було цікаво, але я був виснажений. Я був мертвий менше доби, а мені вже давали папери. Навіть вічність мала процедури адаптації.

Nando

ALDILA' STREET, НЬЮ-ЙОРК

Увечері перед тим, як усе сталося, я поїв трохи важкувато. Смажений перець із картоплею, кілограмова свиняча рулька, два келихи червоного вина і — щоб завершити елегантно — миска салату з квасолі борлотті.

Було 7 травня 2058 року. Мені було лише дев'яносто три, але я цього не показував — тобто не афішував. Справжній калабрієць: стриманий, а не потайний. Таким був мій спосіб бути. Таким був я.

Ахахахах.

Потім це сталося: я побачив своє тіло, що досі лежало в ліжку, а сам був поза ним і дивився. Я підійшов до письмового столу, щоб увімкнути комп'ютер і написати історію — я робив це так довго, що це стало моїм улюбленим заняттям. Але мої руки більше не керували видимими речами.

Я був мертвий. Я був на шляху до потойбіччя.

Перше питання, яке я собі поставив, було не про те, кого я зустрів, і не про те, як я туди дістанусь. Ні. У голові застрягло лише одне: **як люди, що мене знали, відреагують на мій відхід?**

Я вже уявляв їх.

«Нарешті». — Ті, хто завжди мене терпів.

«Це один із його фокусів». — Песимісти.

«Ще один спосіб розповісти своє життя». — Публіка з WordPress.

Щі не відреагували б ніяк.

Рідні й друзі? Вони перетнули цей кордон раніше за мене. Я просто їх наздоганяв.

Рука на моєму плечі дала знак, що хтось прийшов мене забрати. І ми почали летіти — принаймні так я думав. Але не як птахи, не як літаки, не як будь-що, що ми коли-небудь уявляли. Жодних янгольських крил, жодного кінематографічного вознесіння. Усе це був лише формат, який нам продали.

Перехід був зовсім іншим.

Я обернувся подивитися на руку на своєму плечі — а ми вже були в новому домі.

Краще, ніж FedEx доставляє посилки. Ахахахах.

Чоловік біля входу проводив реєстрацію, і я мав свій номер, щоб увійти.

Апарат «візьміть номерок» тут скасували. Усе, що нагадувало чергу, уособлювало диявола, а єдиними дозволеними представниками були ті, хто за життя виконував цю роботу. Нічого більше.

Настала моя черга, і вітальна фраза була така:

«О ні, нарешті нам вдалося вас сюди доставити. Дванадцять разів, дванадцять спроб. Хто ви такий?»

Ніхто особливий. Просто той, кого не чекаєш.

Nando

ПРОДОВЖЕННЯ I

Отже, я прибув у це місце, відоме лише синам вдови — принаймні коли я був живий. Але що тепер мало статися? Які події? Я шукав генерального директора, але не міг його знайти.

Повз пройшла жінка, добре вдягнена, дуже ввічлива. Вона не зупинилася. Поклала складену записку на найближчу поверхню й пішла далі.

Я розгорнув її. Кімната. Час. Кімната піонерів, 11:00.

Жодної мапи. Інструменти в мене вже були.

Перевіряли лише останній період мого життя — всього 35 років. Мені пощастило. Решта дурниць, які я наробив, уже втратила силу за давністю. Мені не доведеться нічого виправдовувати чи пояснювати.

Я не вмію водити, машини немає, пішки не йду — але опинився в кімнаті. І кого я бачу за столом ради директорів?

Б'юся об заклад, ви ніколи не повірите, навіть якщо спробуєте.

Це я у 5 років. І я заплакав — не від зворушення, а тому, що не міг зрозуміти, як я сюди потрапив і в якому віці.

Пролунало знайоме питання:

«Пам'ятаєш, як я питав тебе, чи готовий ти прожити до 93?»

«Так», — відповів я.

«А потім, коли я питав, чи готовий ти страждати, дивлячись, як твої близькі йдуть раніше за тебе?»

«Так», — відповів я.

«Ти й далі надзвичайно послідовний. Я сказав генеральному директоріві, але він мені не повірив. І тепер ми не знаємо, куди тебе поселити».

Данте написав «Божественну комедію», але не передбачив твоєї категорії. Навіть Безосу з Amazon це не вдалося. А Google лежав майже 30 років.

«Ми все чудово розуміємо, але дайте нам час. Просимо вас залишатися в режимі очікування».

Режим очікування. Я думав, це маркетинговий термін. Потім подумав, чи це не поза з Камасутри. Ми були в потойбіччі, а я досі не вивчив цей вислів.

Nando

ПРОДОВЖЕННЯ II

Час тут плине інакше. Я помітив це, коли спробував порахувати, скільки вже чекаю, і виявив, що число весь час змінює напрямок.

Потім голос — цього разу не її. Просто голос, нізвідки в кімнаті.

«Кімната 2. 13:00».

Я не спитав, як туди дістатися. Інструменти в мене вже були.

Комісія зібралася вирішити, що зі мною робити. Після довгого засідання вони оголосили вердикт:

«Ви маєте офіційний мандат створити версію ETERNITY для ONEDOLLAR.STORIE. ALDILA.' За однієї умови».

«Якої умови?»

«Перш ніж ви опублікуєте, ми маємо прочитати історії».

Щось подібне я вже переживав, але це було останнє місце, де можна залишитися. І я мав ухвалити спокійне рішення.

Тож я спитав: «Що я отримаю натомість?»

«А чого ви хочете?»

«Лише 1 USD».

Nando

ПРОДОВЖЕННЯ ІІІ

У якийсь момент я замислився, чому я не голодний, чому не приймаю душ, не голюся, не виконую свого звичного ранкового ритуалу. Який же я був дурний — це відразу стало очевидно: у мене не було тіла, тож що мені було доглядати?

Нікого іншого не було видно. Але всі просто були стримані, і за кожною душею стояла місія, яку вона не афішувала.

Потім заговорила стеля. Або підлога. Напрямок тут не має значення.

«Frega».

А я відповів: «Перепрошую, але якщо тіла вже немає, як вам вдалося зберегти прізвище?»

Голос огризнувся, роздратований: «Якщо ми й так не можемо вас класифікувати, не можемо вас нікуди поселити, ви хочете, щоб ми стерли єдине посилання, яке маємо? Як тоді нам вас ідентифікувати?»

«Гаразд. Скажіть, що я можу для вас зробити».

«Ми отримали повідомлення, що протягом наступних семи земних днів сюди прибудуть деякі з найвідоміших мільярдерів».

«З візитом?» — спитав я.

«Тут ми не займаємося ні акціонерством, ні Wall Street Eternity. Хіба що зрідка тендерними пропозиціями, але це вас не стосується. Вони прибувають, бо їхній час вийшов. Але нам потрібні ваші консультації як наглядача за похоронами. Ви маєте спостерігати й доповідати, що люди говорять і думають про них після смерті і як вони поведуться».

«Що ви пропонуєте мені за цю операцію?»

«Як завжди: 1 USD».

«Не цього разу».

«Тоді чого ви хочете?»

«Народитися знову бідним, як раніше. Але цього разу справді в Америці. Без помилок».

«Чому?»

«Є одна річ, за якою я сумую найбільше на Землі».

«За жінками?»

«Ні».

«Тоді за чим?»

«За запахом каналізаційних люків, коли піднімається пара. Це дім. Це моє місце».

Nando

ПРОДОВЖЕННЯ IV

Мені вручили список, і я, чесно кажучи, здивувався, що всі ці мільярдери померли разом. Як мені було розповідати про них одного за одним? Для цього треба було б стояти всередині Міжнародного валютного фонду, тож я попросив про виняток: один звіт за раз.

І з особистих причин я почав би з дядька Воррена — він володів моїм Gillette, я був винен йому цю люб'язність.

Потім я перейшов би до інших. Але те, що ви зараз почуєте, — незвичайне, і вчить воно лише одного: ми лише тимчасова тара, а не час, що щось у собі містить.

- **похорон Джеффа Безоса** → гроші, влада, спадщина, медіа
- **похорон Білла Гейтса** → технології, контроль, філантропія, інтелект
- **похорон Ілона Маска** → культ особи, хаос, фанати, Марс
- **похорон Воррена Баффета** → старий капітал, спадкоємність, тиша
- **похорон Дональда Трампа** → тотальне шоу, фракції, медійний цирк

Приємного читання.

Nando

ПРОДОВЖЕННЯ V

Похорон Воррена Баффета → старий капітал, спадкоємність, тиша

Він відбувся за зачиненими дверима. Чекали лише жменьку людей — зрештою, з Berkshire він був не більше ніж вмістилищем кількох людей, що тримали багато грошей, і ніколи по-справжньому не керував комерційним підприємством, принаймні напряду.

Залу неминуче заповнили журналісти й преса, кілька колег, двоє справжніх друзів, родичі і неминуча довічна секретарка — та, з якою він ніколи не спав. Усі готові вхопити кому й перетворити її на статтю, нотатку, подію всередині події. На щастя, ніхто з них не спробував написати книжку.

Дядько Воррен, як завжди, випередив їх усіх. І коли він говорив, його слухали — так, як слухають дідуся, що збирає онуків і розповідає їм про тварин савани в мікроскопічних подробицях. Тільки його саваною був його офіс у Небрасці, і майже ніхто про це не знав.

Хтось, шепочучи й не ворущачи губами, спитав сусіда, чи є сенс тримати ті акції, чи краще продати, — інстинкт, від якого немає ліків. А порада вчителя була завжди та сама: якщо ви не готові дивитися, як ваші гроші втрачають вартість на ринку, сидіть удома й покладіть їх під ліжко. Вони однаково втратять вартість, але принаймні ви завжди знатимете, скільки лишилося.

Під час проповіді священника надійшов лист — лише кількома годинами раніше, — і той на поліг, що прочитає його сам:

Ми ніколи тебе не забудемо. Ти був і залишаєшся індексом нашого життя, а твої науки вже передано новим поколінням. Бо ти є і завжди будеш тим, хто сказав: якщо надворі дощ і хочеш набрати води, ніколи не виходь із друшляком.

Прощавай, дядьку.

Nando

*Збудований Gillette. Досі твій вірний племінник, дядьку
Воррен.*

ПРОДОВЖЕННЯ VI

Похорон Ілона Маска — культ особи, хаос, фанати, Марс

Я чекав більшого натовпу. Натомість побачив менеджерів, які мали майже полегшений вигляд — наче Ілон був важкою для травлення стравою, ситною, що весь час поверталася назад. Бідняк, у якого забагато грошей. Такий був мовчазний заголовок.

У перешіптуваннях — той самий рефрен: його мати — модель, прибиральниця — і те, як доля коронувала Хлопця найбагатшою людиною на Землі, а постійної жінки, якій усе залишити, в нього так і не було. Гібрид, як і його компанія. Наполовину геній, наполовину збій.

Журналісти, звісно, були там. Медійний цирк ніколи не пропускає похорону з потенціалом рейтингів. Ритуал був звичний — камери, шепіт, запах мокрих квітів.

Але священник... священник був справжнім сюжетним поворотом.

Коли він говорив про Ілона, то сказав: «Він був вірним другом. Якимсь він допоміг мені замінити батарею в моїй Tesla і дав мені знижку 2%. Завдяки тій миті я став священником. І саме тому я сьогодні тут, із ним».

Ми не знали, сміятися, плакати чи кликати психіатра. Бо саме тієї миті вдерся **Сем Альтман** — з червоними очима, зламаним голосом, — кинувся на труну і закричав:

«Ти сучий син. Ти позивався до мене на 130 мільярдів доларів. Ти програв. І навіть не дав мені втіхи прочитати тобі вирок».

Серед вінків виділявся один: єдина гвоздика, надіслана з Білого дому. Ніхто так і не дізнався, хто її надіслав. Або всі знали й удавали, що ні.

Його Twitter — що став X, що став загадкою — був його підписом. Позначив його в день, коли він народився, і в день, коли він пішов.

Nando

ПРОДОВЖЕННЯ VII

Похорон Джеффа Безоса → гроші, влада, спадщина, медіа

Заявляю з абсолютним спокоєм, що саме цей похорон заінтригував мене найбільше — не через **гроші**, не через **владу**, не через **спадщину**, не через **медіа**, — а тому, що централізоване управління ніколи не допускало жодної проєкції на номер два імперії, людину, що мала фінансові й

податкові баги, розкидані по всьому світу, за якою стежили уряди і яку терпіли лише через велику кількість людей, що працювали в її інфраструктурах.

Але ця непрозорість відбивалася й усередині рахунків — ніколи не певних, ніколи не задокументованих: давали посилення й цифри, але ніколи — доказової документації.

І тож на видавничому фронті почався невеликий літературний вихід до незалежності під гаслом *краще мало, та певне, ніж багато, та сумнівне*.

Але люди в церкві відволікалися, розмовляли про інші похорони інших людей, і моє вухо вловило групу жінок, які казали: *«Чули? Помер і італійський писар — той, що написав AMERICA і говорив мовами світу, тими знаменитими 225 мовами. Той, кого ми всі любили, бо він давав, нічого не просячи натомість»*.

Що ж, це мене вразило. Це був один із тих **посмертних успіхів**, яких люди зазвичай не визнають одразу й з негайним ефектом. Досить, щоб одна жінка тебе не забула, — і тоді починається вірус.

Про Джеффа священник сказав: *«Ми обидва лисіли. Він — із власного вибору, я теж»*.

Щасливої дороги.

Nando

ПРОДОВЖЕННЯ VIII

Похорон Дональда Трампа → тотальне шоу, фракції, медійний цирк

Американський грізлі — так я його називав — зумів навіть у смерті залишитися в центрі. Створіння, народжене для світла рампи, нездатне відійти вбік навіть тоді, коли завіса вже впала.

Ми прожили незвичайні роки. Він розтягнув Америку за її власні кордони, перетворив п'ятдесят штатів на п'ятдесят штатів плюс двісті сім амбіцій, а потім відступив. Рідкісний акт стриманості — або просто доля зупинилася перевести подих.

Був венесуельський розділ, коли Мадуро впав у сцені, що більше скидалася на кіно, ніж на історію. Потім коротке захоплення Гренландією. Потім Індійський океан, наче він ішов за приватним компасом, який умів читати лише він.

Він завжди відсував горизонт трохи далі, навіть коли ніхто не просив.

Серед вінків виділявся один — єдина гвоздика. Без імені відправника. Або ніхто не знав, або всі знали й вирішили мовчати.

Його Twitter, що став X, що став загадкою, був його справжнім підписом. Він позначив його в день, коли той увійшов до зали, і знову в день, коли пішов.

Прощайте, пане президенте.

Nando

ПРОДОВЖЕННЯ IX

Похорон Білла Гейтса → технології, контроль, філантропія, інтелект

Статки в житті не будують — їх **приймають**, а потім ними **керують**, тримаючи правильно. Білл був саме таким: добре використана можливість, спосіб бути, що стає стилем, класом, чимось, чого просто неможливо забути.

Я ніколи не забуду, як уперше зустрів його поза кампусом. Я не знав, хто він, він випадково на мене налетів, а оскільки я був молодий і дурний, то ледь його не вдарив. Але він — далекоглядний, уважний, людина чесноти й гострого розуму — подивився на мене й сказав: *«Хлопче, заплати за два пива, у мене немає грошей»*. Тож я дістав двадцять доларів, а дівчина зробила фото.

Отакий **сучий син** — а хто він, я дізнався лише через роки.

Прийти на його похорон було як потрапити на родинне зібрання, тільки я не входив до його спадщини і ніколи на неї не претендував. Люди весь час шепотіли, хто він був, яким він був, і за тим його спокійним, стриманим виглядом стояла людина, чия щедрість сягала далеко за межі видимого.

Під час проповіді священник сказав: *«Завдяки йому ми оцифрували церкву, і тепер сповіді таємно записують і надсилають прямо Папі»*. Серед присутніх пробіг несміливий шепіт — аж поки він не додав, що жартує: *«Вони йдуть не до Рима. Вони йдуть прямо в ЦРУ»*.

Журналісти були незвично чемні. Багато хто з них працював на нього, і всі весь час просили тиші, бо в тому завислому часі **труна Білла говорила**.

Прощавай, друже.

Nando

НЬЮ-ЙОРК — ЕПІЛОГ

Зрештою все закривається так: без фанфар, без оплесків, ніхто не проводить тебе до дверей. Лише ти, твоє ім'я, деś записане, і коридор, що не хоче закінчуватися.

Знати, що кажуть люди, коли ти помираєш, — привілей, якого ніхто не мав би мати. Він руйнує романтичне уявлення про кінець. Він показує, що правда завжди приходить запізно, коли вона вже марна.

Я ходив між трунами, як працівник потойбіччя, із завданням написати звіт, якого ніхто ніколи не прочитає. А коли рішення про мене нарешті ухвалили, я не вагався: **я вирішив повернутися жінкою**. Найсильнішою, найгострішою, найстратегічнішою. Вони дозволяють світові називати їх слабкими, лише щоб побачити, хто на це купиться.

Потім мене спитали, де я хочу народитися знову. Я не дав їм домовити: **в Америці**. Будь-який штат, будь-яке місто. Я хотів лише однієї гарантії: щоб цього разу відвантаженням займалися професіонали і щоб при доставці попросили підпис.

Отже, я знатиму, що справді прибув. У місце, де я житиму і де помру знову. З тим самим спокоєм, тією самою іронією, тим самим коротким кроком, що й завжди.

Кінець.

Nando

ПРИМІТКА

«Ми мали одну спільну рису — і не думайте по-дурному, що це гроші. Усі ми були мертві, але незабутніми залишаться лише ті, хто розповів історію».

Ferdinando Frega